

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА МИГРАНАТА
У ОПШТИНИ АЛЕКСАНДРОВАЦ
за период 2017-2021. ГОДИНА

ОПШТИНА АЛЕКСАНДРОВАЦ, март 2017

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
Уводна реч председника општине Александровац	3
Шта је локални план акције за унапређење положаја миграната	4
ОДЛУКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ АЛЕКСАНДРОВАЦ О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА МИГРАНАТА У ПЕРИОДУ ОД 2016- 2020. ГОДИНУ	8
ЗАХВАЛНОСТ УЧЕСНИЦИМА У ПРОЦЕСУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНИРАЊА	9
РЕЗИМЕ	10
ПОГЛАВЉЕ 1. Основни подаци о општини Александровац.....	11
ПОГЛАВЉЕ 2: Подаци о мигрантима у општини Александровац	23
Трендови и миграције	26
ПОГЛАВЉЕ 3. Анализа ситуације и закључци.....	27
ПОГЛАВЉЕ 4. Приоритетне групе	32
ПОГЛАВЉЕ 5. Општи и специфични циљеви	33
ПОГЛАВЉЕ 6. Активности–задачи за реализацију ЛАП	34
ПОГЛАВЉЕ 7. Ресурси/буџет.....	40

УВОД

Уводна реч председника општине Александровац

Општина Александровац је увек била спремна да прихвати мигрантске групе (избеглице, интерно расељена лица, тражиоце азила и мигранте у потреби без утврђеног статуса), и спремна за сарадњу са свим институцијама које се баве решавањем проблема наведених група људи.

Предлог Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната у општини Александровац 2017- 2021. године, настао је као резултат учешћа у пројекту „Јачање капацитета и пружање помоћи у решавању избегличке кризе“ и уз стручну помоћ и подршку Комесаријата за избеглице и миграције.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглица , интерно расељених лица(ИРЛ), повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса дефинисао је промене значајне за живот лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република, бомбардовања Косова и Метохије, као и због мигрантске кризе која је ескалирала у јесен 2015. године са простора Блиског Истока, Азије и Африке. Те промене и решења намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у предвиђеном временском периоду. Ово су решења у складу са потребама избеглица , ИРЛ, повратника и могућностима наше локалне заједнице.

Све активности дефинисане овим планом засноване су на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана.

Председник општине
Др Југослав Д. Стајковац, дипл. инж.

Шта је локални план акције за унапређење положаја миграната

Локални акциони план за унапређење положаја миграната представља план акције за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса. У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица**¹ је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може, или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. год. проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу.

Статус избеглице у Републици Србији, Комесаријат за избеглице и миграције признаје у складу са Законом о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 - СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10).

Интерно расељена лица² су она која су била присиљена да напусте своје домове, али су остала у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.

Повратници по основу Споразума о реадмисији³ су лица која су добровољно или присилно враћена из држава у којима су неосновано боравила (одбијен захтев за азил, истекла виза) у земље порекла, на основу потписаног споразума о реадмисији између Европске заједнице и Републике Србије.

Споразум између Републике Србије и Европске уније о реадмисији лица која незаконито боравае који је ступио на снагу 01. јануара 2008. године уговорне стране су регулисале процедуру повратка особа које не испуњавају или више не испуњавају услове за улазак или боравак на територији државе уговорнице.

Спречавање нелегалних миграција и прихват и интеграција повратника по основу Споразума о реадмисији су један од улова за стављање Републике Србије на Белу шенген листу.

У циљу испуњавања својих обавеза Влада Републике Србије усвојила је Стратегију реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији 13. фебруара 2009. године („Службени гласник РС“, број 15/09). Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији за период 2009. и 2010. године.

¹ (<http://www.unhcr.org/1951-refugee-convention.html>)

² <http://www.unhcr.org/protection/idps/43ce1cff2/guiding-principles-internal-displacement.html>

³ Према Споразуму о реадмисији с ЕУ, **повратник** је лице које не испуњава или више не испуњава важеће услове за улазак, боравак или настањење на територији државе чланице ЕУ, уколико је доказано или ако је могуће на основу поднетих *prima facie* доказа веродостојно претпоставити да је то лице држављанин Србије.

Тражиоци азила⁴ су лица која су, у складу са важећом законском регулативом, на територији Србије затражила неки од видова међународне заштите на законом прописан начин. У складу са одредбама Закона које се односе на смештај и обезбеђивање основних животних услова за лица која траже азил Влада Републике Србије оснива центре у којима они бораве и у буџету обезбеђује средства за функционисање центара.

Мигранти у потреби без утврђеног статуса су на територију Републике Србије ушли из суседних земаља а пореклом су из ратом захваћених подручја Блиског Истока и Африке. У складу са појачаним приливом миграната, Влада Републике Србије је 18. јуна 2015. године основала Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова коју чине министри пет ресорних министарстава, укључујући представника Комесаријата за избеглице и миграције. Радна група је формирана са задатком да прати, анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција које се баве питањем мешовитих миграционих токова.

Имајући у виду велику флукуацију тражилаца азила и миграната у потреби чији статус није решен, потребно је да се предузму мере у складу са одлукама које донесу надлежне институције и Радна група.

У овом документу под процесом **локалног акционог планирања** подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене, значајне за живот ових лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода.

Стратешки оквир ЛАП-а одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним у сету докумената донетим на националном и локалном нивоу а од значаја су за управљање миграцијама. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај ЛАП узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план доноси се на период од 4 године.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната у општини Александровац заснива се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални– спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан– укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим, интерно расељеним лицима, повратницима, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја миграната као и примајуће заједнице;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;

⁴ Лице које тражи азил је странац који поднесе захтев за азил на територији Републике Србије, а о чијем захтеву није донета коначна одлука.

Закон о азилу, члан 2. („Сл. гласник РС“, бр. 109/2007)

- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници. За потребе процеса прикупљања и анализе основних податка о положају миграната у општини Александровац коришћени су следећи извори: резултати анкете са потенцијалним корисницима и састанци са локалним актерима, статистички подаци укључујући податке пописа из 2011. године, различити извештаји и документи као што су подаци Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, Повереништва за избеглице и миграције у општини Александровац, Црвеног крста, локалних невладиних организација удружења, извештаји Министарства унутрашњих послова и Комесаријата за избеглице и миграције као и подаци са терена доступни Повереништву за избеглице и миграције и Савету за управљање миграцијама и трајна решења.

Процес израде Плана спроведен је у другом кварталу 2016 год.

У складу са Чланом 12. Закона о управљању миграцијама формиран је локални савет за управљање миграцијама (у даљем тексту: Савет за миграције) ради обављања саветодавних послова у вези са управљањем миграцијама на територији општине Александровац.

Савет за миграције чине представници/це локалне самоуправе као носиоци процеса и формални доносиоци овог документа, укључујући повереника за избеглице и миграције институције система које се на локалном нивоу баве питањима миграција. Улога и надлежност Савета је да:

- прати и извештава Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије као и органе управљања општине Александровац о миграционим кретањима на територији Општине;
- предлаже програме, мере и планове активности ради ефикасног управљања миграцијама;
- координира радом органа на локалном нивоу чији је рад значајан за област управљања миграцијама;
- пружа податке од значаја за израду стратешких докумената из области миграција, размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- активно учествује у изради и иновирању Локалног акционог плана, дефинише коначни текст документа и предлаже га органима управљања на усвајање;
- обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим, интерно расељеним лицима, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса;
- примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- планира праћење и оцењивање успешности примене Локалног акционог плана;
- унапређује сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке;
- предузима друге послове у области управљања миграцијама на територији Општине у складу са Законом о управљању миграцијама.

Чланови/ице Савета за управљање миграцијама и трајна решења су:

Председник

Михајло Милић, заменик председника општине Александровац

1. Горан Лазаревић, представник МУП Републике Србије;

2. Милорад Вулетић, директор Центра за социјални рад Александровац;

3. Смиља Марковић представник Општинске управе;

4. Витомир Самарцић представник Националне службе за запошљавање,

5. др Стаменко Костов, директор Дома здравља „др Добривоје Гер. Поповић“

6. Михајло Милинчић, директор основне школе „Аца Алексић“.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника/ца који су повремено учествовали у консултативном процесу. У различитим фазама рада, стручну подршку процесу локалног акционог планирања и израде финалног документа пружио је Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије.

**Одлука Скупштине општине Александровац о усвајању Локалног акционог
плама за унапређење положаја миграната у периоду 2017- 2021.**

Захвалност учесницима у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, Савет за миграције и трајна решења био је носилац процеса и предлагач овог документа.

Израда Локалног акционог плана урађена је уз стручну помоћ и подршку Комесаријата за избеглице и миграције а у оквиру пројекта “Јачање капацитета и пружање помоћи у решавању избегличке кризе”. Пројекат “Јачање капацитета и пружање помоћи у решавању избегличке кризе” финансира Амбасада Данске у Србији а спроводи Danish Refugee Council Serbia / Дански савет за избеглице у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије. Општи циљ пројекта је подршка Републици Србији у јачању капацитета за управљање миграцијама а спроводи се на територији следећих општина и градова: Суботица, Шид, Кикинда, Вождовац, Палилула, Зајечар, Неготин, Пирот, Димитровград, Прешево, Бујановац, Босилеград, Сјеница, Тутин, Александровац, Житорађа и Нови Кнежевац.

Улога Савета за миграције општине Александровац била је да:

- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке свим категоријама;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Сарађује са члановима пројектног тима у изради Локалног акционог плана и ажурно доставља све податке од значаја за документ;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћења и оцењивања успешности примене локалног акционог плана;

Захваљујемо се свим члановима Савета за миграције, Комесаријату за избеглице и миграције Републике Србије на стручној подршци у изради документа као и Данском савету за избеглице на учешћу и подршци у процесу планирања и израде Локалног акционог плана.

РЕЗИМЕ

Локални акциони план за унапређење положаја миграната у општини Александровац је документ којим су планиране акције које ће се спроводити у предвиђеном временском оквиру у циљу побољшања услова живота и брже интеграције избеглих, интерно расељених лица и повратника у локалну заједницу.

План је заснован на анализи проблема и процени потреба за избегла, расељена лица и повратнике који се тренутно налазе на евиденцији за територију општине Александровац. Интерно расељених лица има 112 а избеглих 20.

Полазећи од анализе стања, локалних ресурса и капацитета, као и од анализе потреба свих наведених категорија миграната на територији општине Александровац, а у складу са националним стратешким опредељењима, дефинисан је следећи **општи циљ**:

Побољшати социјално-материјални положај избеглица, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији на територији општине Александровац решавањем њихових стамбених потреба и подстицањем економског оснаживања, као и обезбедити предуслове за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе и промовисањем толеранције према тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса.

На основу овако постављеног општег циља, формулисани су следећи специфични циљеви који су релевантни за остваривање општег циља у периоду од 2017. до 2021. године.

Специфични циљеви овог плана су:

СЦ1) У периоду од 2017 до 2021. године решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње и адаптацију старог објекта.

СЦ2) У периоду од 2017- 2021. године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа на сопственом плацу корисника.

СЦ3) У периоду од 2017- 2021. године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији откупом сеоских домаћинстава у складу са мерама популационе политике.

СЦ4) У периоду од 2017- 2021. године економско оснажити најмање 9 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији кроз доходне активности.

СЦ5) У периоду од 2017- 2021. године економско осамосталити најмање 9 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији кроз програме преквалификације и доквалификације, у сарадњи са Националном службом за запошљавање и донаторима.

СЦ5) У периоду од 2017- 2021. године створити услове за јачање толеранције и разумевање потреба тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса унапређењем квалитета живота у локалној заједници побољшањем комуналних услуга, опремањем простора за здравствене, едукативне, културно- уметничке и друге услуге, опремањем дечијих и спортских игралишта.

СЦ6) У периоду од 2017- 2021. године омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса и примајуће средине развојем дијалога и организовањем тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба миграната.

СЦ7) У периоду од 2017- 2021. године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних предлога у циљу обезбеђивања средстава намењених мигрантима.

За реализацију ЛАП-ом утврђених циљева током периода имплементације биће потребна средства која ће делом бити обезбеђена из буџета Општине а делом из других извора финансирања (републичких, иностраних и домаћих фондова).

Поглавље 1. Основни подаци о општини Александровац

У послератном периоду, друштвено-економски развој општине Александровац је доживео успон у свим областима. Најзначајнији успеси постигнути су у развоју индустрије и њене материјално техничке основе и периоду од 1965. до 1991. године када се Александровац развио у важан центар производног потенцијала. Сем значајних резултата у развоју индустрије, остварен је и убрзан развој и у осталим привредним и непривредним гранама.

Погодности за развој индустрије су изграђени производни капацитети, изграђена инфраструктура, добра сировинска основа, као и саобраћајна повезаност регионалним саобраћајницама.

Без обзира на остварено, као и чињеницу да је Александровац Жупски био познато име међу привредницима широм некадашње СФРЈ, неповољне политичко-економске околности довеле су до стагнирања индустријске производње развоја општине. Деведесете године XX века, санкције и ратови довеле су до стагнације, а касније након неуспелих приватизација већине Александровачких привредних субјеката и до гашења индустријске производње у дрвнопрерађивачкој индустрији, текстилној и делом машинској производњи. Уништена индустријска производња се тешко опоравља, а резултати у развоју малих и средњих привредних друштава нису очекивани.

Општина има све неопходне предуслове за развој привреде, пре свега на подручју предвиђеном за изградњу нових привредно-радних зона дуж државних путева другог реда према Крушевцу, Трстенику, Рашкој и Брусу, чиме се стварају услови за развој и нова запошљавања.

Географске и административне карактеристике

Општина Александровац је смештена у централној Србији између планина Копаоник, Жељин, Гоч и Јастребац. Граничи се са општинама Брус, Рашка, Врњачка Бања, Трстеник и Крушевац. Припада Расинском управном округу.

Површина општине Александровац је 387 км² са укупно 26.522 становника по попису из 2011. године.

На територији општине Александровац нема железничких путних праваца и већих речних токова. Кроз општину Александровац пролазе државни путеви 2. реда: ДП 2. реда-119 Крушевац Јошаничка Бања према општинама Рашка и Нови Пазар, ДП 2. реда-118 Стопања-Брус према Копаонику, ДП II - 222 Крушевац –Брус-Александровац –Гоч према Жељину и Врњачкој Бањи.

Сви државни путеви другог реда су асвалтирани и проходни су током целе године.

Општина Александровац има 55 насељених места: насељено место Александровац који је привредно културни и политички центар општине и 54 насељена места ван седишта општине. Општина Александровац има дугогодишње искуство и традицију у пољопривредној производњи и развоју воћарства и виноградарства, повртарства и сточарства.

Традиција у виноградарској, воћарској, ратарској производњи као и у сточарској производњи, је диктирана деценијама и столећима уназад орографским, геолошким, педолошким и климатским условима, што представља добру подлогу за даља улагања у њен развој.

Географски положај, карактеристике земљишта и климатски услови одређују услове за опстанак биљног и животињског потенцијала у општини Александровац.

Природни услови и животна средина

Простор општине Александровац рељефно се састоји из две основне геоморфолошке целине.

- планински део према општинама Брус, Рашка и Врњачка Бања –брдско планински део;
- равничарски део према општинама Трстеник и Крушевац – равничарски део;

Геоморфолошке целине и геолошки састав земљишта на територији општине су разнолики и условљавају начин коришћења земљишта У западном делу општине Александровац преовладава пашњаци и шуме и погодно је за развој сточарства. Заступљени тип земљишта је подзол. На делу територије у непосредном окружењу насељеног места Александровац, земљиште је благо брдовито и погодно за развој воћарства и виноградарства, а у источном и северном делу општине Александровац према општинама Крушевац и Трстеник растресито, типа обогаћена смоница, погодно за узгајање повртарских култура.

Обрадиве пољопривредне површине се простиру на 23.259 ha, под шумама је 13.525 ha, а неплодно земљиште захвата површину од 1.876 ha.

Кроз општину Александровац теку реке Расина, Јошаница и Пепељуша које су уврштене у воде првог реда и припадају сливу реке Велике Мораве и Ибра.

Подземне воде се налазе на малој дубини, а нека истраживања указују да је територија општине Александровац богата подземним и минералним водама на дестинацијама „Митрово поље“ и делу општине према Трстенику и Врњачкој Бањи. Термоминералне воде су присутне у планинском делу општине Александровац, подно планине Гоч у месту „Митрово Поље“ на дубини од 139 метара, са сталном температуром од 25°C.

Рељеф: Након повлачења Панонског мора које се овде увлачило у облику залива, речни токови су изградили данашњи рељеф, обликујући безброј брежуљака и долина разних праваца пружања.

Углавном су то брежуљкасто - брдовито и ниско-планински предели у источном делу општине и предели са изразито планинским карактером на западу. Рашчлањеност терена је изразита и креће се од 180 до 1.785 метара надморске висине.

Овакав рељеф има све особине простора у коме доминирају активности везане за природни потенцијал (пољопривреда, лов, риболов, туризам).

Воде: Кроз територију општине Александровац протичу река Расина, река Јошаница и река Пепељуша које припадају водама првог реда. Поред наведених вода првог реда општина Александровац поседује водну мрежу мањих речица и водотокова другог реда (Кожетинска река, Вратарица, Дреначка, Плочка река са малим количинама стално текуће воде.).

Налазишта подземних вода погодних за флаширање вода су у насељеним местима Мрмош и Врбница, извор код рибњака у Митровом Пољу (КО Бзенице), извор Вранштица у истоименом насељеном месту, извори Гочки студенац и Сеочански студенац у насељеном месту Рогавчина.

Термоминералне воде су присутне у планинском делу општине, у подножју планине Гоч. На десној обали Расине, у Митровом Пољу, откривена је термоминерална вода "Девојачки извор", где су раније вршени геолошки радови, односно бушења до дубине од 320 м. Извор је капацитета око 10 л/с и просечне температуре око 23°C.

На основу одговарајућих хидролошких прогноза постоји вероватноћа да се дубљим бушењем добије вода температуре до 80°C, која би могла да послужи као геотермална енергија са широким могућностима примене.

Земљиште: Геоморфолошке целине и геолошки састав земљишта су разнолики. Каменито земљиште, обрасло пашњацима и шумама, карактеристично је за западни део општине, где је најзаступљенији тип земљишта подзол.

У непосредном окружењу насеља Александровац, земљиште је благо брдовито, што погодује развоју виноградарства и воћарства. Источни и северни део општине (према општинама Крушевац и Трстеник) карактерише растресито земљиште, типа обогаћена смоница, погодно за узгајање повртарских култура. Алувијална земљишта највише су заступљена у долини Пепељуше и њених притока. Одликују се различитим саставом и знатном влажношћу те су погодна за гајење повртарских култура. Гајњаче су знатно више распрострањене и обухватају централне и источне делове општине Александровац. То је земљиште карактеристично за оцедите, благо заталасане терене до 600 м надморске висине. У повољним климатским условима гајњаче су идеална подлога за гајење винове лозе. Повећањем висине, гајњаче прелазе у смеђа подзоласта земљишта која

карактеришу планински део општине. Углавном су то шумска земљишта на којима се све више обавља производња јагодастог воћа, малина и купина.

Минеролошки и рудни ресурси

На подручју општине Александровац, лоцирано је више појава различитих минералних сировина, као што су опекарске глине, мермери и тракасти мермерисани кречњаци, као и грађевинско -архитектонски и технички камен, а цела област је недовољно истражена .

Шумски потенцијали: На подручју општине Александровац шуме се простиру на 134 км², што у односу на укупну површину подручја општине 387 км² износи 34,62%.

У државним шумама лишћари учествују са око 98% а четинари са око 2%. У оквиру лишћара, учешће букве је око 93%, храста око 6% и осталих лишћара око 1%. Код четинара, најзаступљенији су бор (око 85%) и јела (око 9%), док су смреча (око 3%) и остали четинари (око 3%) заступљени симболично.

Остали шумски природни ресурси, као производ шумског еко-система (лековито биље, шумски плодови, гљиве, ловна дивљач, пашњачке површине и др.), не користе се у довољној мери и рационално. Најчешће се врши сакупљање гљива, док су остали производи веома слабо заступљени због великог смањења сточног фонда и миграције сеоског становништва из брдско-планинског подручја.

Биљни и животињски свет. Вегетациони покривач општине Александровац већим делом чине пољопривредне културе, док је природна вегетација задржана углавном у планинској области. Код пољопривредних култура изразита је оријентација на воћарство и виноградарство, затим следе житарице, крмно биље, поврће и индустријско биље.

Стање сточног фонда, као дела животињског света, се мења из године у годину. Тенденција променљивости је посебно изражена у живинарству, мање у овчарству и говедарству. Временом је побољшаван расни састав стоке. У симболичном броју се гаје козе и коњи.

Од дивљих животиња, најраспрострањенији су зечеви, пољске јаребице и фазани. У ловишту има препелица, патака, срна, лисица, куна, дивљих мачака, дивљих свиња и вук.

-Демографске карактеристике и трендови

У седишту општине Александровац живи 6.228 становника, што чини 23 % становништва, а у остала 54 насељена места живи 20.294 становника – 77 % становништва. Просечна гусина насељености је 68 становника по км², већа од просека је у доњем - источном делу општине, а мања од просека у брдско планинском – горњем западном делу општине Александровац.

Укупан број становника у општини Александровац се из године у годину смањује, као и број становника и домаћинстава у насељеним местима брдско планинског дела општине Александровац који захвата значајну површину територије: Јелакци (2.372 ха), Рокци (1.398 ха), Стрменица (751 ха), Козница (973 ха), Бзенице (2.122 ха), Вранштица (829 ха), Рогавчина (3.255 ха), Плоча (1.745 ха), Плеш (900 ха), Лесковица (1.235 ха) и Велика Врбница (1.530 ха) или укупно 44 % територије општине Александровац.

БРОЈ СТАНОВНИКА								
Насељено место	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011
Укупно	32.612	34.748	34.540	33.798	33.887	33.215	31.338	26.522
Александровац	1.027	1.153	1.320	3.067	5.177	6.354	7.014	6.228
Бзенице	958	1.019	1.005	723	588	432	434	282
Боботе	537	549	556	516	473	424	366	299
Ботурићи	383	413	399	354	336	308	279	235
Братићи	281	284	252	216	204	168	144	72
Велика Врбница	754	794	774	705	619	484	471	441

Веља Глава	350	367	376	324	302	263	198	167
Венчац	403	448	390	396	401	478	456	382
Витково	481	535	565	514	493	565	508	492
Вражогрнци	445	480	485	450	378	381	309	267
Враншница	282	315	318	266	206	125	75	41
Врбница	796	823	834	715	671	609	564	429
Гаревина	291	315	304	513	503	451	431	393
Горња Злегиња	739	773	728	648	621	580	458	403
Горње Ратаје	1.101	1.155	1.113	1.055	1.004	964	890	676
Горњи Вратари	338	380	338	284	246	213	200	185
Горњи Ступањ	1.108	1.166	1.101	1.022	925	859	691	568
Грчак	316	350	340	269	229	182	151	121
Дашница	828	845	825	795	752	754	713	621
Доброљупци	633	653	587	548	481	425	374	341
Доња Злегиња	739	773	728	648	621	580	458	239
Доње Ратаје	1.146	1.203	1.158	1.098	1.045	1.010	960	824
Доњи Вратари	439	476	448	395	340	316	299	253
Доњи Ступањ	1.520	1.622	1.589	1.414	1.344	1.243	1.138	942
Дренча	553	573	559	296	275	299	278	265
Јелакци	913	980	1109	1082	844	627	505	357
Кожегин	312	355	350	504	885	888	936	912
Козница	306	323	313	321	267	211	150	117
Латковац	724	780	775	756	674	574	502	416
Лаћислед	960	1042	1055	961	964	954	864	745
Лесеновци	325	315	331	288	256	209	195	151
Лесковица	429	489	503	515	440	381	322	248
Љубинци	469	505	492	430	361	371	328	276
Мрмош	1043	1106	1133	1017	971	954	864	762
Новаци	536	521	510	502	463	450	422	353
Пањевац	604	622	547	507	425	339	293	225
Парчин	380	408	373	373	348	283	274	211
Плеш	707	777	795	695	585	490	403	336
Плоча	578	640	726	701	606	574	476	333
Поповци	64	73	77	61	73	77	103	108
Пуховац	451	499	543	495	388	531	510	455
Ракља	239	262	273	359	442	583	727	758
Ржаница	552	570	538	489	458	388	350	268
Рогавчина	951	831	1091	829	687	410	221	117
Рокци	617	664	712	672	551	508	282	136
Руденице	289	298	302	281	299	264	258	149
Стањево	315	363	352	676	991	1197	1337	1192
Старци	103	90	92	74	74	69	53	40
Стрменица	491	799	584	473	360	270	194	122
Стубал	500	527	535	503	524	591	654	595
Суботица	1.017	1.067	995	916	851	838	724	630
Тржац	336	361	310	305	287	270	253	204
Трнавци	843	866	872	763	635	581	494	411
Тулеш	672	696	729	674	687	629	561	439

Шљивово	622	640	590	490	448	425	380	290
---------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Седиште општине Александровцу има 6.228 и приградско насеље Стањево 1.192 становника, а остала насеља у општини Александровац мање од 1.000 становника : највећи број становника има насељено место Доњи Ступањ са 942 становника и Доње Ратаје са 824 становника.

Демографска слика становништва општине Александровац показује да се број становника од 1953 до 2011. године се стално смањивао. Узрок оваквом кретању броја становника је ниска стопа наталитета, висока стопа морталитета и миграциони процеси и напуштање сеоских средина и настањивањем у градовима.

Деверзификација руралне економије

Већина руралног становништва, осим пољопривреде, има мало других извора прихода. У руралним подручјима развој пољопривреде има ограничене могућности, па се због тога тражи могућност алтернативног начина запошљавања, пре свега у туризму руралног подручја. Диверзификација активности на газдинствима неопходна је за запошљавање и одрживи развој руралних подручја и њиме се може придонети бољем уравнотежењу регионалног развоја у економском и социјалном смислу и смањење одлива сеоског становништва из великих градских центара.

Рурална инфраструктура

Водоснабдевање:

Општина Александровац се снабдева водом за пиће са два водоводна система:

- система Жељин, дужине цевовода 24 км, количина воде од 70 л/сек (капацитет постројења за прераду воде у Митровом Пољу) са кога се снабдева седиште општине са приградским насељима, као и насељена места лоцирана уз главни цевовод у планинском делу општине, за која су постојали технички услови за прикључење дистрибутивних мрежа на главни цевовод.
- система Ћелије, дужине цевовода 14 км, по уговору са Водоводом Крушевац 40 л/сек. са кога се снабдевају водом насељена места од седишта општине према Крушевцу.

Дистрибутивна мрежа Александровца и приградских насеља је грађена 1968. године од азбестно цементних, ПВС и поцинкованих цеви, укупне дужине од 32 км. Мрежа је дотрајала и захтева реконструкцију.

Са система Жељин, водом за пиће се снабдевају и грађани насељених места Ракља, Стубал, Лесеновци и Шљивово у општини Александровац, као и насељено место Ботуња и Будиловина са територије општине Брус. А у току су радови у насељеним местима Пањевац, Доброљупци, Љубинци и део Трнаваца на прикључивање на овај систем.

Са система „Ћелије“ водом се снабдевају део индустријске зоне у Александровцу и насељена места Витково, Стањево, Боботе, Венчац, Новаци, Доње Злегиње, Гаревина, Доње Ратаје, Дашница, Суботица, Вражогрнци, Трнавци, а у току су завршни радови у Горњем Ратају, Тулешу, Горње и Доње Злегиње на изградњи сеоских мрежа и њиховог прикључивања на овај систем.

Насељена места Мрмош и Врбница завршавају изградњу дистрибутивне водоводне мреже, а прикључење ових мрежа извршиће се на водоводни систем Крушевац. На водоводне системе је прикључено 5.735 домаћинстава у граду и насељима сеоског типа а преостаје да се реши питање водоснабдевања домаћинстава у 18 насељених места у складу са техничким могућностима.

Одвођење отпадних вода

Послове на одвођењу и прераду отпадних вода обавља надлежно Јавно предузеће :Јавно комунално стамбено предузеће Александровац. Организовано сакупљање и одвођење отпадних вода врши се са подручја седишта општине Александровац и приградских насеља: Кожетин, Стањево и Витково путем главног канализационог колектора дужине 6 км и секундарне

канализационе мреже дужине око 26 км. Главни колектор је изграђен од бетонских цеви промера 500 мм, а дистрибутивна мрежа од различитих материјала (керамика, бетон, азбест и ПВС). Колектори у самом граду су малог пресека за број еквивалентних корисника. Градска мрежа је изграђена са недовољним пресеком и са малим нагибима, што ствара константне проблеме у току одвођења отпадних вода. Канализациони систем је општег типа, прихвата атмосферске, комуналне и индустријске отпадне воде. Главни колектор је ван градског подручја, низводно 6 км од града. Ове отпадне воде се упуштају у реку Пепељушу у месту Витково. Не постоји уређај за њихово пречишћавања. На главни колектор је прикључена индустријска зона, а третман отпадних вода се врши само у две фирме.

У селима не постоји организовано сакупљање и одвођење отпадних вода осим у селу Боботе, већ се одвођење врши у септичке јаме или најближе водотоке. Санитација сеоских насеља се врши у импровизоване, пропусне септичке јаме, а често се непосредно изливају и у оближње мање водотоке. Осока из штала се неконтролисано слива у мање водотоке, загадујући их веома оптерећеним органским садржајима. У разбијеним сеоским насељима на планинском подручју реализација класичне канализације није могућа, те се поставља доста сложен задатак да се стање санитације побољшава кроз индивидуалне захвате - изградњом вододрживих септичких јама.

С озиром да је током претходних година решено водоснабдевање дела сеоских средина, Генералним планом сакупљања и одвођења отпадних вода предвиђена је изградња сеоских канализационих система и постројења за пречишћавање отпадних вода за целу територију општине.

Путна мрежа на територији општине Александровац састоји се од регионалних, локалних и некатегорисаних путева. Александровац представља типично линеарно градско насеље збијеног типа чија је просторна организација условљена коридором државног пута који пролази кроз центар града и неповољним теренским условима за изградњу у ободним брдским зонама.

Општина Александровац је повезана са регионалним центрима Ниш, Крагујевац, Чачак, Крушевац и Нови Пазар као и са центром од државног значаја Београдом, релативно добрим регионалним путевима.

Главне саобраћајнице на територији општине Александровац су:

- државни пут бр. 162 дужине 110 км: Р222 Крушевац-Брус-Александровац-Гоч, овај путни правац је саобраћајна веза општине преко Крушевца од кога је удаљена 35 км, и Појата повезана са ауто путем у правцу Ниша од кога је удаљена 100 км и у правцу Београда од кога је удаљена 230 км и Врњачком Бањом од које је удаљена 45 км.

- државни пут 207 дужине 73 км: Р 119 Читлук-Пепељевац-Александровац-Грчак-Јошањичка Бања, овај путни правац је саобраћајна веза општине рема општини Рашка од које је удаљена 68 км и општини Нови Пазар од које је удаљена 90 км.

- државни пут 161 дужине 110 км: Р 211 Стопања-Ратаје-Витково-Брус-Куршумлија. овај путни правац је саобраћајна веза према општини Брус од које је удаљена 18 км, Блаце од које је удаљена 52 км, Куршумлије од које је удаљена 72 км и у правцу Прокупља, Ниша и Копаоника од кога је удаљена 50 км.

Основну мрежу градских саобраћајница у Александровцу чине примарне улице којима се воде транзитни токови и према њој управно орјентисане мреже секундарних саобраћајница, локални и некатегорисани путеви, који је допуњују.

На територији општине Александровац изграђено је преко 150 локалних путева укупне дужине 415 км, од чега 206 км са савременим коловозом.

Електроенергетски објекти

На територији општине Александровац: далековод 110 кВ Александровац-Брус-Куршумлија у дужини од 22 км, ТС35 кВ Мрмош-Александровац у дужини од 10 км, ТС 35 кВ Доброљубци-Александровац у дужини од 7,5 км, ТС35 кВ Доброљубци-Равни у дужини од 7,2 км. Насеље Александровац и већи део насељених места у општини Александровац снабдева се електричном

енергијом из трафостанице ТС 110/35 кв Стањево која је изграђена 1968 године, реконструисана 1998. године и прикључена на далековод Александровац –Брус-Куршумлија.

Градско подручје покривено је дистрибутивном мрежом 10 кв и 1 кв која је делимично ваздушна, а једним делом је подземна –кабловска. Постојећи капацитети задовољавају потребе локалног становништва са електричном енергијом.

Сви електроенергетски објекти на територији општине Александровац су власништво Републике Србије, а корисник истих је Ј.П. “Електромрежа Србије”.

Проблем представљају електроенергетске мреже које су дотрајале и представљају опасност, те се мора наставити са напорима да се изградњом нових ТС 10/04 и 20/04 и нових прикључних водова пратеће мреже обезбедити сигурно и квалитетно снабдевање потрошача електричном енергијом на целој територији општине.

У оквиру електроенергетске инфраструктуре планира се проширење капацитета у ТС 110/35 кв Александровац, уградњом трафоа 110/10 кв снаге 1х31,5 мВ, замена трансформатора и изградња далековода 35 кв Александровац-Ботурић-Плеш.

Телекомуникациона инфраструктура

На територији општине Александровац постоје 10 телефонских централа за фиксне телефоне које су дигитализоване са инсталираним капацитетима од 8.888 прикључака. На телекомуникациони систем прикључено је 8387 корисника.

Мобилна телефонија је заступљена преко 3 оператера Ј.П. “Телеком Србија”, Д.о.о. “Вип мобил” и Д.о.о. “Теленор” са базним станицама у насељеним местима : Суботици, Доњи Ступањ, Набрђе (две базне станице), Александровац, Ратаје, Плоча, Митрово-поље (две базне станице), Ботурићи, Ржаница, Новаци, Јелакци, Бзенице и Мрмош.

Табела 1: Етничка структура становништва општине Александровац по подацима пописа 2011.

нација	Срби	Роми	Црногорци	Хрвати	Југословени	Бугари	Македонци	Муслимани	Остали	Укупно
број	25682	84	23	8	6	7	11	1	700	26522
%	96,8	0,31	0,08	0,03	0,02	0,02	0,04	0,00	2,63	100

КРЕТАЊЕ СТАНОВНИШТВА.

Кретање становништва у општини Александровац карактеришу основне детерминанте:

- низак наталитет
- повећане стопе морталитета
- миграциони процеси

У периоду од 1981. године па до задњег пописа 2011. године општина Александровац остварује негативну стопу пораста укупног становништва. Старосна структура становништва општине све више има карактеристике “регресивног” односно старијег типа становништва, будући да се смањују фертилни и омладински контингент становништва.

Година	Мушко	Женско	Укупно	Смањење броја
2002	14619	14770	29389	-
2011	13295	13227	26522	-2867

За општину Александровац карактеристичне су како дневне миграције (њихов број обухвата ангажовано, запослено становништво као и децу и омладину која свакодневно путује до школе или посла), миграције у веће градове и спољне миграције, односно миграције у иностранство, које се јављају искључиво из економских разлога.

У циљу смањења негативног тренда смањења броја становника Општина Александровац је донела Одлуку о правима на помоћ породици са децом којом је утврдила право на материјалну помоћ у износу од 12.000,00 динара за сваку новорођену бебу („Службенилист општине Александровац бр.5/2010) и Одлуку о финансијској подршци породицама са петоро и више деце којом се утврђује право на финансијску подршку помоћ у висини просечне бруто зараде(плате)у привреди („Службенилист општине Александровац 1/2011).

Општина Александровац интензивно ради на изградњи и реконструкцији школа, вртића, домова културе, спортских терена ,локалних путева,пољских путева у сеоским срединама како би задржали становништво на овим просторима.

У циљу повећања обима пољопривредне производње општина Александровац је донела Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за 2016 годину (Службенилист општине Александровац 7/2016).

Становништво према старости:

Старосна структура становништва	Укупно 2011	Жене 2011	Мушкарци 2011
	24.910	12.522	12.388
0-4	1.001	490	511
5-9	1.199	570	629
10-14	1.322	683	639
15-19	1.469	728	741
20-24	1.581	780	801
25-29	1.431	678	753
30-34	1.504	743	761
35-39	1.723	821	902
40-44	1.761	831	930
45-49	1.718	823	895
50-54	1.983	927	1.056
55-59	2.280	1.086	1.194
60-64	2.050	1.013	1.037
65-69	1.336	666	670
70-74	1.485	791	694
75-79	1.415	841	574
80-84	887	505	382
85 и више	377	251	126
непознато			

Организациона структура општине Александровац

Општина има својство правног лица и представља је председник општине.

Седиште општине је у Александровцу,улица Јаше Петровића бр.26.

Органи општине су: Скупштина Општине, Председник Општине, општинско веће, општинска Управа.

Скупштина Општине је највиши орган Општине и чине је 59 одборника.Радам скупштине руководи председник скупштине Општине који се бира из реда одборника.

Председник Општине представља и заступа Општину и обавља извршну функцију у Општини и има заменика који га замењује у случају одсутности.

Општинско веће обавља извршну функцију у општини,предлаже акта која доноси скупштина и другостепени је орган у решавању по жалбама на одлуке општинске управе и Јавних предузећа и установа чији је оснивач општина Александровац.

Општинска управа извршава законе и одлуке скупштине општине, припрема предлоге одлука, решава о правима и обавезама грађана, пружа стручну помоћ грађанима и правним лицима у остваривању права.

У оквиру општинске управе образован је општински услужни сервис.

На територији општине Александровац постоји установа за прешколско образовање и васпитање Дечја установа „Наша радост“ капацитета за око 730 деце, и постоји 20 истурених одељења у сеоским срединама.

Постоје две основне школе: Основна школа „Аца Алексић“ са седиштем у Александровцу и 16 истурених одељења у сеоским подручјима и Основна школа „Иво Лола Рибар“ и 19 истурених одељења у сеоским подручјима. Основно образовање у ове две школе похађа 2.146 ученика.

Постоји једна средња школа „Свети Трифун“ коју похађа 666 ученика.

Табела 3: Образовна структура становништва општине Александровац према полу и школској спреми старости 15 год и више по попису из 2002. год.

Пол	Укупно	Без ШС	Од 1-3	Од 4-7	Основно образовање	Средње образовање	Више образовање	Високо образовање	непознат
Свега	24.910	4.027	1.099	5.917	6.424	7.254	734	654	439
М	12.388	543	367	3.070	3.447	4.078	395	422	246
Ж	12.522	3.484	732	2.847	2.977	3.176	339	232	193

На територији општине Александровац налазе се значајна културна добра:

Манастир Душманица у Дренчи налази се на 5 км од Александровца, Манастир Руденице удаљен 10 км од Александровца, Манастир Свети Врачи у Плешу удаљен 15 км од Александровца, Црква Вазнесења Господњег у Александровцу, Завичајни музеј у Александровцу и Музеј винарства и виноградарства у Александровцу

Музеј винарства и виноградарства у Александровцу

Од културних догађаја истичемо Привредно-туристичку манифестацију “Жупска Берба” која се одржава сваке године у септембру месецу и веома је посећена од стране домаћих и страних туриста. Један од детаља везан за ову манифестацију је „фонтана вина“.

Међународни сајам вина који се одржава сваке године у септембру

Привредну структуру у општини Александровац у ранијем периоду су представљала друштвена предузећа: Вино Жупа, Арматуре, Дискос, Јединство, Жупљанка, Бемикс, Вентил, Графос, Развитак, Техногума, Услуга, Жељин, Металац Новаци, УП Козник, ТП Слога и земљорадничке задруге: Пољопромет Александровац, Суботица, Будућност Плеш, Горњи Ступањ и Ратаје. Сва предузећа и задруге су до 1990. године пословала претежно сопственим средствима. Од 1990 године наступа период стагнације.

Од 2000. године до данас приватизована су сва друштвена предузећа осим ДП Арматура која је у току. Од приватизованих фирми, значајну привредну делатност обављају сада А.Д. Вино Жупа, А.Д. Жупљанка, А.Д. Металац Новаци, А.Д. Развитак и Техно гума плус.

Земљорадничка задруга Г. Ступањ је као правни субјекат престала да постоји у поступку стечаја а остале 4 земљорадничке задруге скоро да не обављају никакву привредну активност. Остала приватизована предузећа не показују значајнију привредну активност.

После 2000-те године, уочен је тренд оснивања малих и средњих предузећа у мањем обиму и растући тренд у сектору приватног предузетништва. У структури предузетника доминирају трговинске, угоститељске и занатске радње.

Незапослена лица по полу и степену стручне спреме на дан 30.11.2016

		Незапослена лица		први пут траже запослење без радног искуства		Били у радном односу радно ангажовани		Особе са инвалидитетом		Држављанство								Националност	
		Уку п.	жене	Уку.	Жен.	Уку.	Жен.	Уку.	жен е	Уку п.	Жен.	Ук уп.	Жен .	у к у	ж	Ук уп .	Ж е н .	Уку пн.	Жен.
Укупно		2216	1187	688	404	1528	783	52	22	2204	1177	0	0	7	5	5	5	12	7
Сте пен Стр учне спре ме	I	480	232	141	87	339	145	17	3	475	227	0	0	1	1	4	4	10	7
	II	179	100	31	23	148	77	18	10	177	98	0	0	1	1	1	1	0	0
	III	545	228	161	75	384	153	12	5	543	226	0	0	2	2	0	0	1	0
	IV	668	416	193	117	475	299	4	3	665	415	0	0	3	1	0	0	1	0
	V	18	2	2	0	16	2	0	0	18	2	0	0	0	0	0	0	0	0
	VI-1	82	56	24	14	58	42	0	0	82	56	0	0	0	0	0	0	0	0
	VI-2	72	49	42	29	30	20	0	0	72	49	0	0	0	0	0	0	0	0
	VII-1	171	103	93	58	78	45	1	1	171	103	0	0	0	0	0	0	0	0
	VII-2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	VIII																		

Општина Александровац у складу са Националном Стратегијом у политици запошљавања ће у сарадњи са Националном службом запошљавања активно подржавати спровођење мера које подстичу нова запошљавања пре свега незапослених са високим и вишим образовањем, лица која су у посебно тешком материјалном положају, особа са инвалидитетом кроз активности на едуковању за оснивање и вођење сопственог бизниса и samozapošljavanje, и реализацију програма samozapošljavanja преко Националне службе запошљавања.

ПОГЛАВЉЕ 2: Подаци о мигрантима у општини Александровац

Повереништво за избеглице и миграције у општини Александровац представља Повереник који је у сталном радном односу у Општинској управи. Повереништво постоји и ради од 1992. године. Од тада до данас на то место су распоређивана три лица. Садашњи Повереник овај посао обавља од фебруара 2000. године.

На територији општине Александровац по попису из 1996. године боравило је 813 избеглица, док је 2001. године са статусом избеглог лица боравило 187 лица, од тога 85 лица су смештени у Колективном центру «Црвени Крст» у Митровом Пољу а 102 лица у приватном смештају. Исте године регистровано је 301 ИРЛ са Косова и Метохије смештени у приватном смештају.

У Колективном центру «Црвени Крст» у Митровом Пољу децембра 2003. године боравило је 11 избеглих лица а 2004. године овај Колективни центар је угашен расељавањем у друге колективне центре на територији Републике Србије.

Тренутно по евиденцији Повереника на територији општине Александровац борави 20 избеглих лица са потврђеним статусом и 112 ИРЛ са Косова и Метохије.

Међу расељеним лицима има: 8 самаца, 3 двочлане породице, 3 трочлане, 10 четворочлане, 6 петочлане, 1 деветочлана и 1 са 11 чланова.

Међу избеглим лицима има: 10 самаца, 2 двочлане и 1 шесточлана породица.

Старосна и полна структура ИРЛ на територији општине Александровац

До 18 год.		19-25		26-30		31-40		41-50		51-60		Преко 61	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
14	4	9	9	7	6	4	7	8	11	8	10	6	9
Укупно 18		Укупно 18		Укупно 13		Укупно 11		Укупно 19		Укупно 18		Укупно 15	

Старосна и полна структура избеглих лица на територији општине Александровац

До 18 год		19-25		26-30		31-40		41-50		51-60		Преко 61	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
	1	2	2	-	3	-	4	1	2	1	3	-	1
Укупно 1		Укупно 4		Укупно 3		Укупно 4		Укупно 3		Укупно 4		Укупно 1	

Из предходних података види се да постоји тенденција смањења броја избеглих и ИРЛ. У општини Александровац тренутно бораве лица која нису могла да се снађу и оду у веће градове као што је учинила већина и зато је социјално-материјални положај породица које су остале да живе у Александровцу веома тежак. Већи број породица станује код станодаваца и имају редовно трошкове смештаја, што се тиче сталних новчаних примања већина прима надокнаду услед

незапослености од Националне службе за запошљавање, један део ове популације има примања по основу пензије, један део је без примања а има породица које остварују новчана средства преко Центра за социјални рад (МОП, једнократне новчане помоћи).

На територију општине Александровац у претходном периоду није дошла већа група лица повратника по Споразуму о реадмисији и не постоји евидентирани број повратника. Ова лица се по уласку на територију Републике Србије углавном шаљу у места где им је било забележено последње пребивалиште или у колективне центри предвиђене за њихов прихват одакле ће се даље збрињавати. Такви центри нису предвиђени на територији општине Александровац. Уколико се у наредном периоду појави велики прилив повратника по Споразуму о реадмисији у Србију, па самим тим и на територију општине Александровац, решавање проблема ове категорије лица је обухваћено циљевима Локалног акционог плана за период 2017. – 2021. године.

Тражиоци азила и мигранти у потреби без утврђеног статуса

У великој мери, због свог стратешког и геополитичког положаја, Западни Балкан је постао битна тачка на једној од главних миграторних рута на путу ка ЕУ. Током 2015. године, државну границу Србије прешло је више од пола милиона миграната са Блиског Истока, Азије и Африке, готово тридесет пута више у односу на целу 2014. годину. Чињеница да је од тог броја укупно поднето мање од 700 захтева за азил, говори да жељена дестинација миграната није Србија, већ државе чланице Европске уније. Овакав развој ситуације ствара притисак на институције које се баве управљањем миграцијама како у организационом тако и у финансијском погледу јер управљање миграцијама представља комплексан процес који захтева планско и организовано поступање, као и координисан приступ и континуирану сарадњу свих релевантних органа.

Досадашње активности на територији општине Александровац у односу на избегла, интерно расељена лица и повратнице по Споразуму о реадмисији

Општина Александровац се брине о избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима по основу Споразума о реадмисији на законом прописан начин и преко институција које су за то надлежне, а то су: Повереништво за избеглице и миграције општине Александровац које води административне и друге послове, Црвени крст, Центар за социјални рад, здравствене службе, просветне службе, Национална служба за запошљавање, ПС Александровац и НВО.

Црвени крст и активности у збрињавању избеглица. Црвени крст Александровац је хуманитарна, независна, непрофитна и добровољна организација и саставни је део Црвеног крста Србије. Основана је 1930 године. Црвени крст врши јавна овлашћења утврђена Законом и обавља и друге послове од јавног интереса, у складу са ратификованим међународним уговором, законом и другим прописима и актима, и при њиховом вршењу, односно обављању, има положај организације која помаже надлежним државним органима у хуманитарној области. Црвени крст Александровац делује у складу са Законом о Црвеном крсту Србије, Законом о ванредним ситуацијама, Законом о трансфузиолошкој делатности, Законом о безбедности саобраћаја на путевима, Законом о безбедности здравља на раду, Стратегијама које је усвојила Влада Републике Србије, а односе се на делатности блиске организацији Црвеног крста (Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегија подстицања рађања, Национални план акције за децу, Стратегија развоја социјалне заштите, Национална стратегија о старењу). Активности Црвеног крста на пружању хуманитарне помоћи мигрантима у оквиру програма миграција су усмерене на помоћ најугроженијима у популацији миграната на територији на којој се налазе у Србији

Повереништво свој рад у целости заснива на законским прописима, међународним конвенцијама и инструкцијама и упутствима Комесаријата за избеглице и миграције. Повереништво има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем многих проблема ових људи, како административних, тако и личних. Основни послови Повереништва су послови на изради предлога решења о признавању и укидању избегличког статуса, евиденција промене адреса боравка, припремање предмета за израду нових избегличких легитимација и дупликата изгубљених или уништених, израда прелога закључака о исправци грешака у личним подацима, упис и евиденција лица расељених са КиМ и све промене везане за њихов статус, издавање разних потврда и уверења. Повереништво је по инструкцијама Комесаријата организовало и спроводило све пописе избеглица и интерно расељених лица као и регистрацију за бирачке спискове, па чак и учествовало у самом спровођењу избора.

Повереништво за избеглице и миграције у пружању што комплетније и ефикасније помоћи корисницима активно сарађује са Црвеним крстом општине Александровац, Центром за социјални рад, Полицијском управом Александровац, Комесаријатом за избеглице и миграције Међународном организацијом за миграције, Данским саветом за избеглице...

Центар за социјални рад, поступајући по Закону о социјалној заштити и социјалној сигурности и на лични захтев странке је избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима омогућио коришћење следећих права:

- Смештај у установе социјалне заштите
- Породично обезбеђење
- Једнократна новчана помоћ
- Привремена новчана помоћ
- Накнадни упис личног имена

Дом здравља активно је учествовао у пружању медицинске помоћи за време дешавања егзодуса, а касније је организовао ванредне здравствене прегледе избеглица.

Пројекти који су се до сада реализовали и/или који су у току реализације на тему заштите права угрожених група, стамбеног збрињавања ових категорија, економског оснаживања, преквалификације и доквалификације, промоције људских права, психо-социјалног оснаживања, социјалне инклузије, интеграције и слично.

Програми који су да сада реализовани или се реализују у општини Александровац:

*Швајцарска хуманитарна организација(SDR) је донирала помоћ у износу од 180 EUR по породици за надокнаду трошкова смештаја ИРЛ у приватном власништву 2001. помоћ је користило 20 породица ИРЛ.

*Дански савет за избеглице: Програм микро кредита за избегла лица 2005. године. Помоћ је користила 1 породица.

*Норвешки савет за избеглице: Програм правне помоћи

*УНХЦР: програм повратка избеглица у место пребивалишта. Помоћ је користила 1 породица.

*УНХЦР: Помоћ при напуштању Колективног центра и куповини кућних апарата.

*ХЕЛП: Програм помоћи у огревном дрвету 2005. године. Помоћ је користило 15 породица ИРЛ и 2 породице избеглица.

*КИРС: Програм помоћи у грађевинском материјалу за 1 избегличку и 1 расељеничку породицу 2009.године у износу од 750.000,00 динара.

*КИРС: Откуп 2 сеоске куће са окућницом за две породице ИРЛ 2012.године у износу од 1.760.000,00 динара.

*КИРС: Економско оснаживање за 6 избегличких и расељеничких породица 2011. године у износу од 600.000,00 динара.

*КИРС: Новчана помоћ за огрев социјално угроженим породицама 2012. године 270.000,00 динара. Помоћ је користило 18 породица избеглих и ИРЛ.

*КИРС: Новчана помоћ социјално угроженим породицама са болесним чланом домаћинства 2012.године у износу од 150.000,00 динара помоћ је користило 10 породица избеглих и ИРЛ.

*КИРС: Новчана помоћ за огрев социјално угроженим породицама 2013. године у износу од 270.000,00 динара помоћ је користило 18 породица избеглих и ИРЛ.

*КИРС: Новчана помоћ за огрев социјално угроженим породицама 2014. године у износу од 240.000,00 динара помоћ је користило 16 породица избеглих и ИРЛ.

*КИРС: Новчана помоћ за социјално угрожене породице 2015. године у износу од 270.000,00 динара помоћ је користило 18 породица избеглих и ИРЛ.

*КИРС: Новчана помоћ за социјално угрожене породице 2016. године у износу од 180.000,00 динара ,помоћ је користило 12 породица избеглих и ИРЛ.

ЛАП –ом од 2010-2014. године дефинисани циљеви за унапређење положаја избеглица и ИРЛ су били усмерени на акције у решавању стамбених потреба и побољшања могућности за самозапошљавање. ЛАП је веома користан документ који олакшава рад на спровођењу планираних циљева јер су дефинисана сва правила и поступци, штеди време, дели одговорност, омогућава континуитет и олакшава приступ ресурсима а помоћ искористи најугроженије породице. Планирани циљеви нису 100% реализовани , није изграђена стамбена јединица за социјално становање којом би решили стамбене потребе за најмање 10 породица ИРЛ.

Програми који су реализовани у некој мери су допринели смањењу броја избеглих лица на територији општине Александровац а повећали број интегрисаних лица на територији Републике Србије .

Трендови и миграције

Од евидентираних лица у избегличкој популацији извештан број избеглих лица се успешно интегрисао, услед дужине миграцијског стажа, образовања и других околности.

Број лица која су укинула статус ради регулisaња пребивалишта у процентима износи близу 85% од укупно настањених избегличких породица. Унутар избегличке и расељеничке популације миграције трају и данас у погледу промене места боравка како у општини Александровац тако и на територији целе Републике Србије.

Податак о умрлим лицима са избегличким статусом, која су преминула на територији општине Александровац, такође није могуће установити тачно, пошто родбина преминулих лица не одјављује избегличке легитимације надлежном органу, те се иста воде још као живи.

Највећи проблем је радни ангажман појединих припадника избегличке и расељеничке популације, као и повратника по основу споразума о реадмисији. За поједине је евидентан и проблем необразовања, језичка баријера, непоседавање личних докумената и сл.

Почетком септембра 2015. године, Влада Републике Србије је усвојила План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба. План реаговања дефинише мере, активности, људске, финансијске и друге ресурсе неопходне за пружање ургентног смештаја мигрантима и неометаног приступа њиховим правима. План дефинише и обавезе и улогу јединица локалне самоуправе у смислу управљања мешовитим миграцијама на својој територији.

ПОГЛАВЉЕ 3. Анализа ситуације и закључци

Анализа радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације о ширем радном окружењу
2. Анализу стања(SWOT)
3. Анализу заинтересованих страна
4. Анализу проблема

Преглед документације о радном окружењу обухватио је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања миграната у Републици Србији и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини Александровац.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица и повратника су:

- Конвенција УН о статусу избеглице (1951)
- Женевске конвенције које регулишу рад Црвеног крста (1949)
- Сарајевска декларација (2005.)
- Закон о избеглицама (1992, измене и допуне 2010.)
- Закон о управљању миграцијама (2012.)
- Закон о црвеном крсту (2005)
- Уредба о ближим условима и мерилима за утврђивање реда првенства за решавање стамбених потреба избеглица (за сваку годину у периоду 2016.-2020. године)
- Стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2014- 2020)
- Стратегија запошљавања (2011-2020.), која се односи на укључивање избегличке и расељеничке популације у систем друштвеног привређивања
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији (2009)
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003)
- Стратегија одрживог развоја (2008)
- Стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012
- Стратегија развоја социјалне заштите (2005)
- Национални план акције за децу (2004)
- План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба (2015. година)

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе питања избеглица, Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама је усвојен у мају 2010.

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања- обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

Општина се није бавила питањима од значаја за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у оквиру Стратешког плана локалног економског развоја и Стратегије развоја

социјалне заштите из разлога што се доноси Локални акциони план за унапређење положаја миграната који разрађује и специфично се бави интеграцијом ове популације у локалну заједницу.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	Подршка Општинске Управе (Председник општине, Општинско Веће, Начелник општинске Управе) Стручност чланова радне групе у областима од значаја за циљну групу. Заинтересованост и укључивање циљне групе у решавању проблема Позитиван став локалног становништва Предвиђена буџетска линија Искуство и сарадња са донаторима и међународним партнерима Постојање удружења интерно расељених лица Политичка воља Добра мрежа месних заједница Јаки капацитети и познавање проблематике избеглица, ИРЛ и повратника	Недостатак повезаности између база различитих институција Нерешени имовинско правни односи у локалној заједници Непостојање локација предвиђених за изградњу Недовољна информисаност шире локалне јавности о питањима избеглих, интерно расељених и повратника по основу реадмисије. Висока стопа незапослености у локалној заједници Низак ниво образовања и конкурентности на тржишту Немогућност праћења кретања мигрантске популације Недостатак функционалног система обавештавања појединаца из ове популације Недовољна заинтересованост друштвено- одговорних фирми Недовољно коришћење капацитета месних заједница Неорганизованост и неактивност корисника Не постоје подстицајни фондови локалне самоуправе за помоћ угроженим категоријама Неусклађеност школског образовног система са потребама привреде (недостатак занатлија и мајстора) Недовољни капацитети и непознавање проблематике у раду са тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса Недовољна сарадња институција система на решавању проблема ове популације

	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
С П О Љ А Ш Њ Е	Активности и програми КИРС-а Могућности приступа фондовима ЕУ Постојање планова и програма и НСЗ Постојање политичког консензуса за решавање проблема избеглица и ИРЛ на националном нивоу Постојање Националних стратегија Постојање Националне стратегије Приступ донаторским фондовима Регионални програм стамбеног збрињавања	Неуређен информациони систем ГИС на нивоу републике Економска криза у земљи Нерешена имовинска питања избеглица и ИРЛ у месту предходног пребивалишта. Закон о локалној самоуправи (мале надлежности) Скупо грађевинско земљиште Лоша законска позиција институција које се баве проблемима избеглица Избеглице немају право на МОП Неједнак третман избеглица и ИРЛ Нестабилна политичка и економска ситуација у земљи Спора имплементација националних стратегија Неизвесност у погледу развоја мигрантске кризе

Најважнији закључци ове анализе су:

- *У локалној заједници постоји политичка воља и подршка општинског руководства да подржи активности у циљу побољшања услова живота избеглих и интерно расељених лица и повратника.
- *Чланови радне групе поседују одређена знања и способности за планирање као и посвећеност у свом раду .
- *Укључивање интересне групе у решавање битних проблема за ову популацију(регистровано удружење ИРЛ)
- *Предвидети средства у буџету за решавање питања избеглих и ИРЛ и повратника,побољшати јавно информисање у циљу упознавања локалне заједнице а и шире јавности о питањима значајним за избегла и ИРЛ и повратнике.
- *Законски оквири временски ограничили рок за доношење просторног плана и плана генералне регулације општине што ће нам олакшати процедуру око избора локације за евентуалну градњу.
- *Најзначајније спољашње могућности које делују из ширег друштвеног окружења на питања избеглих , ИРЛ и повратника су постојање политичког консензуса на националном нивоу за унапређење положаја избеглица и ИРЛ,изражене активности КИРС-а,могући приступи фондовима ЕУ, могућности које пружа НСЗ својим програмима за samozapoшљавање и преквалификацију. Препреке која отежавају брже решавање питања избеглица ,ИРЛ и повратника су :економска финансијска криза у земљи и нерешена имовинско правна питања избеглих и ИРЛ у месту предходног пребивалишта што је веома значајно у поступку трајног стамбеног збрињавања .

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и ИРЛ у општини Александровац, које су диференциране на крајње кориснике-це услуга (различите групе избеглих и ИРЛ) и кључне партнере у локалној самоуправи у развијању и спровођењу програма.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната су:

- Избеглице
- Интерно расељена лица
- Повратници по основу споразума о реадмисији
- Тражиоци азила
- Мигранти у потреби без иустврђеног статуса

Након спроведене анкете са циљном групом која је имала за циљ да утврди приоритетна питања која би била обухваћена Локалним планом акције константовано је да већина има потребу за стамбеним збрињавањем- најмање 10 породица.

Кључни партнери у локалној самоуправи су:

Општинска управа, која обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим интерно расељеним лицима и повратницима у локалној заједници.

Повереник за избеглице и миграције запослен у Општинској управи који врши и поверене послове пружа свеобухватну подршку избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима кроз различите програме.

Дирекција за урбанизам и изградњу у оквиру своје основне делатности, као и програмима и пројектима директно намењеним стамбеној изградњи за избегла, интерно расељена лица и повратнике омогућава решавање овог питања у локалној заједници.

Центар за социјални рад организује и спроводи различите услуге социјалне заштите у локалној заједници и пружа друге врсте законом предвиђене подршке избеглим, интерно расељеним и повратницима у остваривању социјалних права.

Национална служба за запошљавање у Александровцу кроз своје програме самозапошљавања и запошљавања решава питања запослења избеглих, ИРЛ и повратника.

Дом здравља у Александровцу пружа услуге из свог домена рада и сарађује са другим институцијама у програмима намењеним избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима.

Цивилни сектор- удружење грађана расељених лица са Косова и Метохије «Жупа» Александровац, УНХЦР и друге међународне организације и имплементациони партнери

КИРС (Комесаријат за избеглице Републике Србије) чија се улога огледа у координацији различитих програма за избегла и интерно расељена лица, преко мреже повереника и кроз сарадњу са локалном самоуправом.

Министарство рада и социјалне политике које кроз систем социјалне заштите обезбеђује остваривање свих законом предвиђених права у овој области за интерно расељена лица и за избеглице.

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих и интерно расељених лица у Општини:

- Нерешено стамбено питање је проблем који прати ову популацију од момента када су напустили своје домове. Тај период траје преко 20 година за избеглице и преко 15 година за ИРЛ. а. Они који нису решили трајни смештај суочени су са проблемом плаћања закупа станова и осталих текућих обавеза и стога су најчешће смештени у неадекватним условима.

- Незапосленост и материјална несигурност .Главни проблеми су немогућност запошљавања због високе стопе незапослености како на локалном тако и на републичком нивоу али и споро покретање привреде, имајући у виду да већина друштвених предузећа која су приватизована не ради.Повремени и привремени послови не могу да обезбеде стабилну материјалну сигурност, док новчана накнада коју ова лица примају услед незапослености обезбеђује минималну али не и довољну материјалну сигурност
- Што се тиче стицања личног дохотка у локалној средини за ову популацију нема званичне евиденције осим евиденције СЗН за лица која примају новчана средства услед незапослености, ПИО фонд(за пензионере). Средства која примају по овом основу су веома ниска и не могу да задовоље наметнуте потребе већина се додатно сналази(сива економија, физички радови).
- Отежано располагање сопственом имовином у земљама и /или местима порекла.

Општи закључци анализе

Мигранти су врло хетерогена група са разноврсним потребама. Иако постоји Удружење грађана расељених са Косова и Метохије «Жупа»Александровац они нису у могућности да без додатне подршке и планског приступа у локалној заједници нађу одговарајућа решења за ову бројну групу. Неопходно је да се издвоје приоритети на које ће овај Локални план покушати да одговори,и да се подстиче сарадња самих корисничких група у процесу реализације Плана.

Озбиљност и обим проблема са којима се суочава популација избеглих , интерно расељених и повратника намеће плански и фазни приступ њиховом решавању.Ово се нарочито односи на проблеме становања који захтева значајне ресурсе.

Неопходно је планирати решавање ових проблема кроз потпуну усклађеност програмских и финансијских аспеката плана и уз систематско издвајање дела средстава из локалног буџета и планирање начина за прикупљање средстава кроз различите нове пројекте или привлачење већ постојећих и кредиторских пројеката.

Овај Локални план би требало да основне елементе социјалне интеграције избеглих , интерно расељених лица и повратника-становање,побољшање могућности за запошљавање.

У процесу израде Локалног плана неопходно је узети у обзир,с једне стране реално постојеће локалне ресурсе и чињеницу да су избегла и интерно расељена лица једна од бројних друштвено рањивих група а са друге стране,уважити оне њихове потребе и проблеме који су специфични резултат избеглиштва и расељеништва.

Препоруке

- Покренути иницијативу за стално стамбено збрињавање на територији локалне заједнице.
- Иницирати покретање расправе у договору са свим релевантним чиниоцима, како би се донаторима предложили услови за аплицирање по програмима који би били прилагођени реалном чињеничном стању на терену.
- Радити на повећању видљивости најугроженијих миграната у локалној заједници
- Умрежавање и ефикаснија сарадња свих релевантних чинилаца за решавање проблема свих категорија миграната
- Умрежавање и ефикаснија сарадња свих структура при управљању мешовитим миграцијама.
- Повећати запосленост преквалификацијом и доквалификацијом избеглица, ИРЛ и повратника за дефицитарна занимања.

- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема миграната уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација;
 - Организовати укључивање младих припадника мигрантске популације у што већи број манифестација;
 - Обезбедити континуиране едукативне програме и обуке за мигранте, нарочито жене.
 - Иницирати сарању са свим заинтересованим странама на тему јачања капацитета у управљању миграцијама
 - Континуирана обука запослених у ЈЛС у циљу управљања мешовитим миграцијама
 - Јачање сарадње са Комесаријатом за избеглице и миграције
 - Увести родно сензибилну статистику за све мигрантске групе
-

ПОГЛАВЉЕ 4. Приоритетне групе

Критеријуми за избор приоритетних група у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната у општини Александровац су следећи:

- Видљивост и распрострањеност проблема циљне групе у локалној заједници;
- Бројност циљне групе;
- Незапосленост и материјално сиромаштво одређене циљне групе;
- Степен угрожености циљне групе;
- Заинтересованост саме циљне групе за решавање сопствених проблема;
- Необухваћеност групе системским мерама подршке (испалих из система друштвено организоване подршке);
- Елиминаторни критеријум: ресурси којима располаже локална самоуправа и бројне потребе које има на својој територији.

Приоритетне групе у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у општини Александровац су:

- Избегла и интерно расељена лица у приватном смештају који немају трајно решено стамбено питање. (На територији општине Александровац борави 112 ИРЛ са Косова и Метохије и 20 избеглих и сви су смештени у приватном смештају осим 3 породице које за смештај користе друштвене просторије (просторије основне школе у Доброљубцима, просторије ветеринарске станице у Лаћиследу, просторије МЗ у Д.Ступњу).)
- Избеглице и интерно расељена лица која немају средстава да заврше започету стамбену изградњу
- Вишечлане и вишегенерацијске породице избеглица и интерно расељених лица
- Породице избеглица и интерно расељених лица чији су члан/ови тешко болесна/е особа/е или имају дете/цу ометено/у у развоју
- Породице погинулих, киднапованих и несталих на Косову и Метохији.
- Малолетно лице - странац без пратње⁵ родитеља или старатеља, тј. дете млађе од 18 година које се нашло изван своје земље порекла услед тражења азила, због страха од прогањања или непостојања заштите услед кршења људских права, оружаног сукоба или немира у земљи порекла, жртве трговине људима, ради сексуалног или другог искоришћавања или бекства од сиромаштва у земљи порекла.

- Незапослена, радно способна избегла и интерно расељена лица
- Тражиоци азила на територији општине Александровац
- Мигранти у потреби без утврђеног статуса на територији општине Александровац

Најугроженија лица у оквиру предходних приоритетних група:

- Породице чији су чланови тешко или хронично болесна лица, или деца ометена у развоју
- Самохрани родитељи без сталних примања
- Самачка старачка домаћинства без сталних прихода
- Породице у којима је жена носилац домаћинства
- Вишечлане и вишегенерацијске породице
- Деца до 18 година без родитељске пратње у категорији мигранти и/или тражиоци азила

Приоритетни проблеми су:

- Нерешено стамбено питање
- Незапосленост
- Недостатак основних материјалних средстава за живот
- Здравствени проблеми
- Образовање и интеграција у нови културолошки поредак

ПОГЛАВЉЕ 5. Општи и специфични циљеви

Полазећи од анализе стања, локалних ресурса и капацитета, као и од анализе потреба свих наведених категорија миграната на територији општине Александровац, а у складу са националним стратешким опредељењима, дефинисан је следећи **општи циљ**:

Побољшати социјално-материјални положај избеглица, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији на територији општине Александровац решавањем њихових стамбених потреба и подстицањем економског оснаживања, као и обезбедити предуслове за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе и промовисањем толеранције према тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса.

На основу овако постављеног општег циља, формулисани су следећи специфични циљеви који су релевантни за остваривање општег циља у периоду од 2017. до 2021. године.

Специфични циљеви овог плана су:

СЦ1) У периоду од 2017 до 2021. године решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње и адаптацију старог објекта.

СЦ2) У периоду од 2017- 2021. године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих, интерно расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа на сопственом плацу корисника.

СЦ3) У периоду од 2017- 2021. године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих ,интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији откупом сеоских домаћинстава у складу са мерама популационе политике.

СЦ4) У периоду од 2017- 2021. године економско оснажити најмање 9 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији кроз доходне активности.

СЦ5) У периоду од 2017- 2021. године економско осамосталити најмање 9 породица избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији кроз програме преквалификације и доквалификације, у сарадњи са Националном службом за запошљавање и донаторима.

СЦ5)У периоду од 2017- 2021. године створити услове за јачање толеранције и разумевање потреба тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса унапређењем квалитета живота у локалној заједници побољшањем комуналних услуга, опремањем простора за здравствене, едукативне, културно- уметничке и друге услуге, опремањем дечијих и спортских игралишта.

СЦ6) У периоду од 2017- 2021. године омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса и примајуће средине развојем дијалога и организовањем тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба миграната.

СЦ7) У периоду од 2017- 2021. године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних предлога у циљу обезбеђивања средстава намењених мигрантима.

ПОГЛАВЉЕ 6. Активности–задачи за реализацију ЈАП

Специфични циљ 1:У периоду од 2017-2021 године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих расељених лица и повратника кроз доделу грађевинских грантова за завршетак започете градње и адаптацију неусловног објекта							
Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1.1.Обезбеђење средстава и потписивање уговора	3 недеље	Обезбеђена средства и потписан уговор	Уговор	Буџет ЛС Локални људски ресурси	КИРС донатори	Локална самоуправа	КИРС, донатори
1.2.Формирање комисије	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању			Председник општине	

			комисије				
1.3 Доношење Правилника и израда критеријума за одабир приоритетних група	7 дана	Донесен Правилник, израђен и критеријуми	Квалитет Правилника и критеријума	Постојећи људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
1.4.Расписивање огласа	4 недеље	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса			Општинска комисија	
1.5.Избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници и извештаји			Општинска комисија	
1.6.Израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа	Записник	Постојећи људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
1.7.Расписивање тендера и одабир најповољнијег добављача	6 недеља	Тендер расписан и одабран најповољнији понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Комисија за јавне набавке	
1.8.Потписивање Уговора са добављачем	8 дана	Потписан Уговор	Услови и садржај уговора				
1.9.Потписивање Уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора				
1.10.Испорука грађевинског материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Постојећи људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
1.11.Праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Квалитет и ниво остварености			Општинска комисија	КИРС
1.12.Извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја			Општинска управа	КИРС

Специфични циљ 2...:У периоду од 2017-2021 год трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа на сопственом плацу корисника

Активност	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер и у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		

2.1.Обезбеђивање средстава и потписивање уговора	3 недеље	Обезбеђена средства и потписан уговор	Уговор	Буџет ЛС Локални људски ресурси	Међуна родни фондов и/донат ори	Локал на самоу права	КИРС донатор и
2.2.Формирање заједничке комисије за избор корисника	15 дана	Формирана комисија	Решење о формирању комисије	Локални људски ресурси		Локална самоуправа	КИРС донатори
2.3.Доношење правилника и огласа за избор корисника	7 дана	Усвојен текст Правилника и огласа	Записник о усвајању текста и огласа	Локални људски ресурси		Општинска комисија КИРС	
2.4.Објављивање огласа за заинтересоване кориснике за изградњу монтажних кућа на сопственом плацу	4 недеље	Објављен оглас прикупљене пријаве	Текст огласа	Људски ресурси		Општинска Комисија	Средства медија
2.5..Избор потенцијалних корисника и обилазак плачева	3 недеље	Утврђена листа потенцијалних корисника	Записник,листа корисника Уговори			Општинска комисија Локална самоуправа	КИРС
2.6.Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји	Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
2.7.Избор корисника и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа од најмање 3 породице за које ће бити изграђене монтажне куће на њиховом плацу ,склопљени уговори са корисницима	Број склопљених уговора			Општинска комисија	КИРС
2.8.Расписивање тендера за избор извођача радова	6 недеља	Спроведен тендер и изабран извођач радова		Број пријављених на тендер		Комисија за јавну набавку	
2.9.Потписивање уговора са извођачем радова	10 дана	Потписани уговор	Услови и садржај уговора				
2.10..Потписив	10 дана	Потписани	Услови и садржај				

ање уговора са корисницима		уговори	уговора				
2.11.Изградња	2.месеца	Изграђени објекат				Извођач радова	
2.12.Медијска презентација целокупне реализације програма		Објављивање информација о програму на локалним т.в.каналима и штампаним медијима	Број и врста медијских информација			Локални медији	Општинска комисија
2.13.Праћење(мониторинг) И оцена успешности (евалуација)програма	6-12 месеци	Прикупљање и анализирање информација о реализацији,програма,писање Извештаја,оцена успешности	Број и врста анализираних информација,број и врста извештаја	Особе задужене за праћење	Међународни фондови	повереник	КИРС донатори

Специфични циљ 3:У периоду од 2017-2021 године трајно решити стамбено питање за најмање 3 породице избеглих,расељених лица и повратника кроз пројекат откупа сеоских домаћинстава у складу са мерама популационе политике.							
Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
3.1.Обезбеђивање средстава и потписивање уговора	3 недеље	Обезбеђена средства и потписан уговор	Уговор	Буџет ЛС Локални људски ресурси	Међународни фондови /донатори	Локална самоуправа	КИРС донатори
3.2.Формирање комисије	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије			Општинска комисија	КИРС
3.3.Доношење Правилника и	7 дана	Усвојен текст правилника и	Записник	Постојећи људски		Општинска комисија	КИРС

огласа за избор корисника		огласа		ресурси			
3.4.Објављивање огласа за откуп домаћинства	4 недеље	Оглас објављен прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника	Људски ресурси		Општинска комисија	
3.5..Избор корисника и израда прелиминарне листе	4 недеље	Утврђена листа потенцијалних корисника и посећена одговарајућа домаћинства	Записник,број и структура података о слободним домаћинствима			Општинска комисија,Локална самоуправа	
3.6..Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји	људски ресурси		Општинска комисија,локална самоуправа	КИРС
3.7.Избор корисника и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа од најмање 3 породице за које ће бити откупљена домаћинства				Општинска комисија	КИРС
3.8.Закључивање уговора о додели домаћинства и пренос власништва	15 дана	Закључени уговори	Потписани уговори				
3.9. Усељавање откупљених домаћинства		Усељено најмање 3 породице	Број усељених домаћинства	Људски ресурси		Локална самоуправа	КИРС,локални медији
3.10.Медијска презентација целокупне реализације програма		Објављивање информација о програму на локалним ТВ каналима и штампаним медијима	Број и врста медијских информација			Локални медији	Општинска комисија
3.11.Праћење (мониторинг)и оцена успешности(евалуација)програма	6-12 месеци	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма,писање извештаја оцена успешности	Број и врста анализираних информација,број и врста извештаја			Локална самоуправа	КИРС

Специфични циљ 4:У периоду 2017-2021.године економско оснажити најмање 9 породица избеглих,расељених лица и повратника кроз доходне активности(самозапошљавање)							
Активности	Планирано време реализације	Очекивани Резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац Активности	Партнери у реализацији
				буџет ЛС и остали ресурси	Остали извори		

4.1.Обезбеђење срестава и потписив. уговора	3 недеље	Обезбеђена средства и потписан уговор	Уговор	буџт ЛС локални људски ресурси	Међународни фндов и/донатори	Локална самоуправа	КИРС донатори
4.2.Формирање комисије на нивоу локалне самоуправе	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије			Председник	
4.3.Усвајање Правилника и огласа	7 дана	Усвојени текст правилника и огласа	Садржај и услови правилника и огласа	Постојећ и људски ресурси		Општинска комисија	
4.4.Расписивање конкурса за заинтересоване кориснике	4 недеље	Јавни позив/конкурс расписан	Садржај и услови јавног позива	Постојећ и људски ресурси		Општинска комисија	
4.5.Избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници и извештаји			Општинска комисија	КИРС
4.6.Израда и објављивање Коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа	Записник	Постојећ и људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
4.7.Расписивање тендера и одабир најповољнијег добављача	6 недеља	Тендер расписан и одабран најповољнији добављач	Садржај и услови тендера,садржај понуде			Комисија за јавне набавке	
4.8.Потписивање уговора са добављачем	8 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора				
4.9.Потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговор	Услови и садржај уговора				
4.10.Испорука грантова	30 дана	Испоручени грантови	Садржај и квалитет грантова			Општинска комисија	

4.11.Праћење Реализације и оцена успешности програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја			Општинска комисија	КИРС

ПОГЛАВЉЕ 7. Ресурси/буџет

На основу досадашњег искуства и искуства других локалних самоуправа процењено је да ће за реализацију Локалног плана 2017- 2021. године бити укупно потребно најмање 80.000,00 ЕУР. Детаљан годишњи буџет за сваку годину примене Локалног плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за ту годину.

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора, делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора.

Поступајући у складу са донетим националним стратегијама за смањење сиромаштва, решавање питања избеглих и ИРЛ, запошљавања, одрживог развоја, очекује се финансијска подршка ресорних министарстава у реализацији активности ЛАП-а.

Овај Локални акциони план ће се, поред осталих намена, користити у сврху представљања Општине и привлачења донаторских средстава за реализацију наведених циљева.

ПОГЛАВЉЕ 8. Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у општини Александровац обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура разликују се:

- 1) Структуре за управљање процесом примене ЛПА и
- 2) Структуре које су оперативне и примењују ЛПА

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће Радна група која је учествовала у његовој изради. Радна група ће као део свог будућег рада направити План управљања применом Локалног плана.

Радна група, као управљачка структура има следеће задатке;

*У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;

*Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана,

- *Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРЛ у локалној заједници;
- *Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана,
- *Управља процесом праћења(мониторинга)и оцењивања успешности(евалуације)Локалног плана;
- *Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције,организације и тимови формирани у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана.У складу са Локалним акционим планом,биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији.Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремити периодичне извештаје о раду.Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- *Реализација Локалног акционог плана;
- *Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
- *Редовно достављање извештаја координатору/ки Радне групе о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- *Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- *Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације,пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана.План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Механизми праћења ,оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности(планом мониторинга и евалуација).

ПОГЛАВЉЕ 9. Праћење и оцена успешности

***Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације)** ЛПА је да се систематично прикупљају подаци ,прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

***Временски оквир:**Мониторинг (као систематски процес прикупљања података)спроводи се континуирано и дугорочно за период 2017-2021.Евалуација (као анализа података и доношење оцене успешности)вршиће се периодично-једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Александровац.Финална евалуација обавиће се на крају 2021.

***Предмет мониторинга и евалуације:**Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности-задатка и специфичних циљева.

***Кључни индикатори** утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- број нових-локалних мера/програма за избегла и ИРЛ и повратнике;
- обухват избеглих лица, ИРЛ и повратника новим услугама и мерама;
- структура корисника/ца услуга и мера /програма;
- ниво укључености различитих актера и пружање услуга избеглим , ИРЛ и повратницима у локалној заједници;
- обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим , ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

***Методe и технике мониторинга и евалуације:** За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), извештавање и др.

Општинска радна група ће бити одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције-вршиће мониторинг и евалуацију

Тим за мониторинг и евалуацију чине стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

